

Základy textilní a oděvní výroby 2, podzim 2011

Přednáška č.3

Petr Benešovský, benesovsky@tzu.cz

Témata přednášky č.2

- Technické normy – použití, členění, tvorba, národní a mezinárodní normalizační instituce
- Stanovené výrobky a značka CE

Technické normy

- Jsou vyjádřením požadavků na to, aby výrobek či proces byly za specifických podmínek vhodné pro daný účel
- Stanoví základní požadavky na kvalitu, bezpečnost, slučitelnost, zaměnitelnost, ochranu zdraví a životního prostředí
- Jsou veřejně (ne však zdarma) přístupné
- Usnadňuje volný pohyb zboží v (mezi)národním obchodu
- Obecně řečeno normy nejsou (na rozdíl od zákonů) povinné, ale zejména v obchodních vztazích je výhodné jich po vzájemné dohodě užívat (a děje se to)
- Existují různé typy norem: terminologické, zkušební, normy postupů, normy řízení jakosti,...

České normy

- Mají označení ČSN XX XX XX a vydává je pověřená právnická osoba - Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví – www.unmz.cz).
- Vydávají se již zřídka, pouze, pokud v dané oblasti neexistuje norma evropská
- Všechny starší české normy, které se překrývaly nebo byly v konfliktu s evropskými normami, se ruší.

Poznámka: Podobně jako ČR jsou na tom s normami prakticky všechny země EU.

Další zkratky: německé normy: DIN, slovenské normy: STN, japonské normy JIS

Evropské normy

- Mají označení EN, následované 3- až 5-místným číslem
- Vytvářejí se v Bruselu v oborově zaměřených pracovních skupinách (WG), v nichž mohou (nemusí) mít jednotlivé země své zastoupení
- Evropské normy jsou automaticky přejímány jednotlivými členskými zeměmi. V případě Česka má pak taková norma označení ČSN EN XX XXX.
- Ne zcela vždy bývají přeloženy do národního jazyka jednotlivých zemí.

Poznámka: normy EN XXX, ČSN EN XXX, DIN EN XXX apod. jsou tedy identické

Další instituce, tvořící normy

Kromě národních a evropských norem, které se vytvářejí prakticky ve všech oborech existují i normy dalších, většinou oborově zaměřených a mezinárodních organizací:

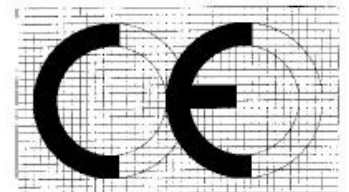
- ISO – International Organization for Standardization (normy pro systémy managementu)
- IEC – International Electrotechnical Commission
- ASTM - American Society of Testing and Materials
- AATCC American Association of Textile Chemists and Colorists

Poznámka: Existují také normy velkých obchodních řetězců (IKEA), automobilek apod.

Značka CE a stanovené výrobky

Některé výrobky představují zvýšenou míru ohrožení oprávněného zájmu a vztahují se na ně mandatorní požadavky pro uvedení na trh či do provozu – tzv. **stanovené výrobky**.

Takové výrobky musejí před uvedením na trh zdárně projít procesem **posouzení shody**. Posouzení shody zahrnuje zejména (pře)zkoušení parametrů a někdy také inspekci výroby. Posouzení smí provádět pouze stanovené právnické osoby –**notifikované osoby**. Po úspěšném absolvování posouzení shody obdrží výrobek certifikát a označení CE, které vyjadřuje, že je dle všech předpisů způsobilý k uvedení na trh v Evropské Unii.

Stanovené textilní výrobky

Obecně skupina	Z toho textilní
Vybrané stavební výrobky	Zejména geotextilie (separační, vyztužovací, izolační,...)
Osobní ochranné prostředky	Ochranné oděvy pro svářeče, montéry, hasiče, reflexní vesty,...
Hračky	Textilní hračky (zejména pro děti do 3 let)
Zdravotnické prostředky	Textilní implantáty, šicí nitě, operační textilie, roušky,...

Zkušebnictví - proč se zkouší

- Protože legislativa (Evropské směrnice, Nařízení vlády, Vyhlášky apod.) vyžadují pro uvedení výrobku na trh deklaraci určitých funkčních či bezpečnostních parametrů – jedná se např. o stanovený výrobek.
- Protože odběratel požaduje po dodavateli určitou jakost dodávaného produktu a potřebují oboustranně přijatelný způsob zkoušení a vyjádření jakostních parametrů
- V případě soudních sporů (podezření na neoprávněně neuznanou reklamaci, spor dodavatele a odběratele,...) může mít výsledek zkoušky jistou rozhodovací váhu

Domácí úkol

- zjistěte, jak se jmenuje organizace, která má na starosti tvorbu norem a související servis ve Velké Británii. Jaké označení mají britské normy?
- Pokuste se navrhnout a popsat experiment, který by principiálně vycházel z některé normativní zkoušky (využijte poznatků z exkurze v TZÚ) a který by bylo možno realizovat s použitím běžně dostupných vzorků textilu a běžného vybavení ZŠ či SŠ (řekněme délkové měřidlo, váhy, odměrné válce, stopky, nůžky, základní chemikálie, optický mikroskop apod.) přímo ve výuce jako žákovský experiment.